

בהגיע היום הגורלי של כניסת היטלר למשרד הקאנצלר ב־30 בינואר 1933, גילו הנאצים כי לפחות בעניין מרכזי אחד – ללא ספק הנושא החשוב ביותר מבחינתם – לא יידרשו לעצב מחדש את דעתם של הגרמנים, היינו: את דעתם על טבע היהודים. שונות ככל שהיו דעותיהם של הגרמנים על היטלר ועל התנועה הנאצית, חריפה ככל שהיתה סלידתם מהבטים אחרים של הנאציזם, מרכיבם אימצו את התפישה הנאצית הבסיסית על היהודים ומבחינה זו החזיקו (לשיטתם של הנאצים עצמם) בהשקפות שכבר עברו "נאציפיקציה". אין תימה אפוא, כי תחת כנפי התורה הנאצית נותרה בעינה האנטישמיות הארסית והגזענית של מרבית הגרמנים וכי "פתרון" המשותף ל"בעיה היהודית" הוסיף להיות אלימינציוניסטי. דבר ממה שהתחולל בגרמניה לא היה בו לפגום או לכרסם במודל ההכרתי התרבותי של היהודים שעליו הושתתו זה עשרות שנים העמדות כלפי המיעוט המבוזה היושב בקרבם. כל מה שנאמר או נעשה ברכים פעל לחיזוקו של המודל.²⁴

האווירה בגרמניה בתקופה הנאצית היתה ספוגה בדימויי רשעותם של היהודים. רשעות זו נחשבה למקור כל הרעות שפקדו את גרמניה ולמקור כל האיומים שריחפו מעליה. היהודי, der Jude, היה בבחינת איום מטאפיזי וקיומי כאחד, ממשי בעיני הגרמנים בדיוק כמו צבא האויב החזק שנערך על גבולותיה של גרמניה במערך התקפי. מליטה מאשמאן היטיבה לעמוד על אופיה של האנטישמיות הגרמנית, ועל תפוצתה והגיון פעולתה, בזכרונותיה הווידויים שהקדישה לילדה היהודייה שהיתה חברתה בילדותה האבודה. מאשמאן, חניכה מסורה בגדוד הבנות של הנוער ההיטלראי, לא היתה נערת איכרים פותה, אלא בת לאב בעל השכלה אקדמאית ולאם שגדלה במשפחה של אנשי עסקים משגשגים. היא מתחילה את סיפורה בתיאור האופן שבו תיארה לעצמה את היהודים בנעוריה ומציינת כי התפישה השלטת על "היהודים" היתה נטולת בסיס אמפירי.

אותם יהודים היו ונותרו משהו מאיים ואנונימי כאורח מיסתורי. הם לא היו סכום כל הפרטים היהודיים ... הם היו כוח מרושע, משהו מחונן בתכונות של רוח רפאים. [משהו ש]לא יכולת לראות, אך הוא היה שם, ככוח זדוני פעיל.

בילדותנו סיפרו לנו אגדות שאמורות היו לטעת בנו אמונה במכשפות ובקוסמים. עתה היינו מבוגרים מכדי להתייחס ברצינות למעשי כשפים, אך הוספנו להאמין ב"יהודים המרושעים". הם מעולם לא הופיעו בפנינו בדמות אדם, אך מנסיוננו היומימי למדנו כי המבוגרים מאמינים בהם. ככלות הכול, נבצר מאיתנו לבדוק האומנם כדור-הארץ עגול ולא דווקא שטוח – או, ליתר דיוק, לא היה זה היגד שחשבנו שמן הראוי לבדוק. המבוגרים "ידעו" זאת, ואנחנו קיבלנו ידע זה בלא חשד. הם גם "ידעו" שהיהודים הם מרושעים. הרשעות הופנתה נגד שגשוגה, אחדותה ויוקרתה של האומה הגרמנית, שאותה חנכנו לאהוב מגיל צעיר. האנטישמיות של הורי היתה חלק מובן מאליו מהשקפתם. ...

ככל שזכרוננו הגיע, חיו המבוגרים באורח סותרני זה מבלי להניד עפעף. אדם הסביר פנים ליהודים שחיבב כפרטים, כשם שפרוטסטנט הסביר פנים לקתולים כפרטים. אולם בעוד שאיש לא העלה על דעתו להפגין עוינות כלפי הקתולים, היתה העוינות שהופגנה כלפי היהודים מוחלטת. בד בבד, דומה כי העוכרה שכעצם אין להם מושג ברור כאשר לזהותם של "היהודים" לא הטרידה איש. נכללו בהם מי שנטבלו לנצרות ויהודים אדוקים, רוכלים דוברי יידיש [כך] שסחרו בסחורה משומשת ומרצים לספרות גרמנית, סוכנים קומוניסטים וקציני מלחמת העולם הראשונה שעוטרו באותות מן הדרגות הגבוהות ביותר, חסידי הציונות ולאומנים גרמנים שוביניסטיים. ... למדתי מן הדוגמה של הנרי כי יכולת להחזיק בדעות אנטישמיות מבלי שהדבר ישבש את יחסך האישיים עם יהודים פרטיים. דומה אולי כי גישה זו מכילה שרידי סובלנות, אך לאמיתו של דבר לבלבול זה בדיוק אני מייחסת את האחריות לעובדה שלימים גמרתי אומר להקדיש את כל מאורי לשיטה פוליטית לא אנושית, מבלי שהדבר גרם לי לפקפק בהגינותי האישית. כשדרשתי כי כל אומללותן של אומות העולם נובעת מן היהודים, או כי הרוח היהודית היא חתרנית והדם היהודי משחית, לא חשבתי עלייך או על הר לוי הקשיש או על רוזל כהן: חשבתי רק על השד, על "היהודי". וכאשר נודע לי שמפטרים יהודים ממשורותיהם, מגרשים אותם מבתיים וכולאים אותם בגיטאות, נדלקו הנורות האדומות והסיחו את דעתי מן המחשבה שגורל מעין זה צפוי לך או ללוי הקשיש. היה זה היהודי שנרדף והוא זה ש"כוחו להזיק ניטל ממנו".²⁵

תיאורה של מאשמאן מסגיר, טוב מכל ניתוח מלומד המוכר לי, את התכונות המרכזיות של האנטישמיות הגרמנית: את הדימוי ההזוי שהיא הרביקה ליהודים; את הצל המרושע שהטילו היהודים, לדעת הגרמנים, על גרמניה; את השנאה היוקדת שהגרמנים רחשו להם; את אופיין ה"מופשט" של האמונות אשר עיצבו את הטיפול שהמחזיקים בהן העניקו ליהודים ממשיים; את טבען הלא-מעורער של אמונות אלה; ואת ההיגיון האלימינציוניסטי שהנחה את הגרמנים להסכים לרדיפתם, לכליאתם בגיטאות ולהשמדתם של היהודים (המשמעות המתבקשת של הביטוי בלשון הנקייה "ליטול מהם את כוחם להזיק"). מאשמאן מבהירה ללא צל של ספק כי לידם של רבים בגרמניה היתה האנטישמיות משום גרסת ילדות, חלק מן התודעה הקיבוצית בהגדרתו של דירקהיימר; היא היתה, כתיאורה הנוקב של אשה זו, "חלק מובן מאליו מהשקפתם". את השלכות ההשקפות הללו, את השלכותיה של מפה אידיאולוגית זו, אפשר לראות בהצלחתה הכבירה של הרדיפה האנטישמית האלימינציוניסטית שהחלה עם עליית הנאצים לשלטון.

במהלך תקופתה הנאצית, עברה האנטישמיות הגרמנית תפניות צפויות מראש. עתה, משפעלו בשירותה של מדינה שבראשה ניצבו הארסיים והמסורים באנטישמים שאי-פעם